

- Ling, P. H., 86.
 Lingström, K. J., 297.
 Linné, K. von, 54, 55, 102, 154, 239.
 Lithander, 41.
 Ljungberg, K., 47.
 Ljungström, K. J., 49.
 Lohe, J., 250.
 Lobman, A., 170.
 Lohrman, V., 272.
 Lorich, F. J., 57.
 Lorichs, 108.
 Lorensen, A. V., 53.
 Lotscher, J., 218.
 Loverus, J. M., 51.
 Lovisa Ulrika, 30, 68, 256, 283.
 Lovisin, E., 212.
 Lovisin, B., 296.
 Lucidor, L., 84, 124.
 Ludvig XIV, 235.
 Lund, F., 52.
 Lundberg, G., 47.
 Lundin, 42, 92, 154.
 Lundgren, H., 98.
 Lundholm, P., 183.
 Lundmarker, 160.
 Luther, M., 303.
 Lychow, A., 72.
 Lüpken, J., 34.
 Lästmakare, M., 155.
 Löfberg, J., 156.
 Löwenhielm, 169.
 Lökk, E., 250, 253.
- M**acklin, J., 250.
 Madelung, J. K., 309.
 Magnus Birgersson, 97, 191, 192.
 Magnus Eriksson, 15, 138, 258.
 Magnus Ladulås, 112, 128, 187, 188.
     191, 192, 202, 246, 290, 293.
 Malm, M., 164.
 Malmberg, B. C., 93.
- Malmberg, L., 255.
 Mandel, I., 105.
 Mandelgren, N. M., 168, 292.
 Manderström, A., 184.
 Mannerstedt, H. M., 318.
 Marcquardt, H. G., 160.
 Margareta, 218.
 Maria Eleonora, 10, 16, 157, 180,
     193, 226, 234, 266.
 Maria, 177.
 Marquardt, J., 329.
 Marquardt, K. H. J., 329.
 Marschalck, H., 99, 100.
 Marschalck, K., 99.
 Marteville, S. von, 207.
 Martin, O., 147.
 Martinus V, 222.
 Masreliez, L. A., 85, 123, 158.
 Matthiae, J., 48.
 Mattias, 291.
 May, A., 17.
 Mazér, J. P., 58.
 Meijer, G., 71.
 Meijer, H., 219, 224.
 Meijerfelt, J. A., 126.
 Meijtens, 160.
 Melanchton, F., 303.
 Mellgren, J., 117.
 Mesmes, C. de, 180.
 Messenius, A., 37.
 Messenius, A. J., 37.
 Messenius, J., 58, 95, 180, 224, 234,
     259.
 Meurer, I., 79, 87, 106.
 Meurman, H., 254.
 Meurman, H. d. y., 318.
 Meyer, G., 3:e, 71, 78, 87, 197.
 Meyer, G., 4:e, 87.
 Meyer, J., 86.
 Meyer, G., d. ä., 86, 280.
 Michelessi, 110.
 Michelson, J., 106.

- Mikaelsson, G., 92.
 Molin, J. P., 88, 92.
 Molitor, Ch., 11, 299.
 Momma, J., 185, 309.
 Moreno, de, 53.
 Morien, L., 100.
 Mornay, Ch. de, 196.
 Mozelius, 26.
 Moses, A. J., 160.
 Murbeck, P., 206.
 Muur, P., 10, 287.
 Myhrberg, A. M., 113.
 Mynder, P., 178.
 Müller, I. M., 51.
 Månesköld, B. K., 50.
 Månsdotter, Karin, 203, 273.
 Månsson, J., 212.
 Möller, J. P., 98.
 Möller, P., 167.

Napoleon I, 10.
 Nathorst, J. T., 99.
 Natt och Dag, Å. A., 181.
 Nebb, B., 284.
 Nescher, D. G., 107.
 Newton, 55.
 Nicander, K. A., 100, 159.
 Nielsen, L., 301.
 Nielsson, H., 214.
 Nijth (Niet), H., 275.
 Nijth, K., 275.
 Nikolaus av Albano, 256.
 Nilsson, B., 125.
 Nilsson, J., 315.
 Nilsson, O., 125.
 Nilsson, P., 20.
 Nilsson, Å., 20.
 Nobel, A. B., 166.
 Noetke (Notke), B., 259.
 Nohlanvåhr (Nordanvåder), J., 137.
 Noot, T. van der, 206.

 Nooth, B., 54.
 Nordberg, G., 133.
 Norcopensis, A., 272.
 Noréen, J. E., 166, 167.
 Nordencreutz, L. J., 322.
 Nordenflycht, H. Ch., 21.
 Nordenhielm, A. N., 272.
 Nordenstolpe, E. M., 203.
 Nordenwijk, K., 221.
 Nordgren, 46.
 Nordgren, A., 47.
 Norin, J., 286.
 Norling, E., 156.
 Norman, A., 299.
 Norrman, K. H., 128.
 Nortman, A., 183.
 Norvegus, L., 189, 301.
 Nyberg, A., 175.
 Nyberg, O., 76.
 Nyman, K., 102, 163.
 Nystedt, J., 253.
 Nyström, G. A., 19, 20.
 Nyström, P. A., 119.

Odhelius, E., 90.
 Odhelius, J. L., 64, 171.
 Ogier, Ch., 179.
 Olai, A., 15.
 Oldenburg, E., 128.
 Oliveblad, M., 163.
 Oliveblad, H. M., 163.
 Olivecrantz, J., 331.
 Olivecrona, 52.
 Olofsson, B., 116.
 Olofsson, L., 261.
 Olsson, B., 184.
 Orm, G., 182.
 Oskar I, 18, 119.
 Oskar II, 45, 193, 239.
 Otter, von, 149.
 Owen, S., 88, 178, 307.

- Oxenstierna, A., 78, 114, 192, 199, 240, 267, 268, 273, 274.
 Oxenstierna, A. M., 194.
 Oxenstierna, B. B., 25.
 Oxenstierna, B. G., 25.
 Oxenstierna, E., 76, 181, 199.
 Oxenstierna, E. M., 30.
 Oxenstierna, G. G., 136, 198, 320.
 Oxenstierna, J., 267.
 Oxenstierna, J. B., 97, 218.
 Oxenstierna, J. G., 31.
 Oxenstierna, T., 246.
 Oxenstierna, T. G., 76.
- P**aijkull, O. A. von, 37.
 Palin, 84.
 Palmgren, J., 51.
 Palm skiöld, E., 36, 227, 272.
 Palmstedt, E., 70, 164, 213, 227, 288, 301, 310.
 Palmstierna, N., 127.
 Palmstruch, J., 310.
 Parker, T., 326.
 Parr, M. H. von, 265.
 Pasch, J., 18, 132.
 Paton, N., 154.
 Pauli, N., 213.
 Paulsson, I., 98.
 Pauso, G. B., 167.
 Pechlin, K. F., 30, 31.
 Pedersdotter, V., 276.
 Peringsköld, 163.
 Persson, Börje, 47.
 Persson, Göran, 37, 151.
 Persson, L., 210.
 Persson, M., 299.
 Petersén, H., 152.
 Petri, K., 276.
 Petri, L., 189, 276.
 Petri, O., 263, 265, 275, 276, 291.
 Pettersson, A., 205.
- Pfannenstill, K., 326.
 Pfeiff, 331.
 Phrygius, J., 264.
 Piehl, J., 72.
 Piltzer, J. H., 297.
 Pinchas, L., 105.
 Pincier, E., 127.
 Piper, E., 321.
 Piper, F. M., 85.
 Piper, J. K., 126, 150, 180.
 Piper, K., 126, 150, 180.
 Piper, K. F., 162, 180, 208.
 Piper, K. G., 321.
 Piper, K. K., 321.
 Piper, S., 34.
 Plageman, K. F., 13.
 Platen, B. J. E. von, 322.
 Pohl, 45.
 Polhem, G., 228.
 Polhem, K., 158, 228.
 Polus, T., 163, 164, 250.
 Pontin, M. M. av, 49.
 Posse, A., 22, 268.
 Precht, B., 153, 208, 261.
 Precht, K., 153, 208.
 Preis, J. F., 52.
 Primroos, H., 144.
 Primroos, I. L., 144.
 Prinzell, P., 51.
 Puke, E., 230, 231, 279, 291.
 Puke, J., 26.
 Putensson, J., 88, 134.
- Q**uant, H., 127.
 Qvist, H., 208.
- R**aab, A. A., 20.
 Ramström, K., 292.
 Ratken, A. M., 46.

- Ratken, G., 46.
 Real, J. G., 167.
 Reenstierna, J., 185.
 Reenstierna, J. M., 185, 309.
 Rehn, J., 185.
 Rehn, J. E., 18, 110, 132.
 Rehn, K., 170, 292, 329.
 Rehnsköld, K. G., 267.
 Reichenbach, E., 125.
 Reiman, A., 99.
 Reimers, A., 185.
 Remahl, A., 178.
 Renner, S., 327.
 Retzius, A., 88.
 Retzius, M. K., 31.
 Reuter, J., 17.
 Reuterholm, G. A., 85.
 Ribbing, A., 23, 197, 330.
 Ribbing, B., 153, 285.
 Ribbing, K., 291, 327.
 Ribbing, S. T., 321.
 Richissa, 128, 192.
 Richter, D., 184.
 Ridderhusen, J. L. von, 272.
 Ringman, E., 286.
 Robertsson, J. R., 11.
 Robsahm, K., 324.
 Rogstadius, M., 328.
 Roos, K. H., 98, 178.
 Roos, T. C., 156.
 Ros, E., 92.
 Rose, H. T., 311.
 Rosenadler, K. A., 55, 315.
 Rosenberg, S., 150.
 Rosenfelt, N., 315.
 Rosenhane, S., 26, 121.
 Rosenqvist, F., 329, 330.
 Rosenstierna, M. W., 117, 203, 319, 321.
 Rosensvärd, K. R., 120, 214.
 Rosing, K. O., 144.
 Rot, A., 127.
 23. Palats och kåkar.
 Roth, A. E. C., 123.
 Roth, B., 122.
 Rokus, B., 52.
 Rumpf, Ch., 206.
 Rumpf, H. V., 206.
 Rumpf, K. K., 83, 206.
 Runeberg, J. L., 126.
 Rungren, A. K., 133.
 Runius, J., 158.
 Rutenbeck, J. P., 66.
 Ruuth, B., 212.
 Ruuth, E., 52, 90, 108.
 Ruuth, G., 117, 118.
 Ruuth, J., 212.
 Rydberg, A., 77.
 Rydberg, 160.
 Rydberg, V., 123.
 Ryding, N., 135.
 Rynning, E., 251, 330.
 Rynning, O., 269.
 Röd, I. K., 269.
 Röhl, J., 72.
Sabbat, V., 204.
 Sack, 26.
 Sackenhielm, G., 51.
 Sahlberg, J. J., 205.
 Sahlsten, J., 49.
 Saltmätare, A., 205.
 Salvius, J. A., 31, 205, 260, 266, 267, 268.
 Sandberg, J. G., 216.
 Sandberg, K. F., 327.
 Sandberg, L., 12.
 Sandelhjelm, N., 187.
 Sandels, J. A., 132.
 Sandels, S., 104.
 Saxenberg, E., 209.
 Schalerus, P., 248, 330.
 Schantz, J. E., 285.

- Schantz, von, 22.
 Scharenberg, J., 136, 284, 320.
 Schedvin, 26.
 Scheffer, K. F., 110.
 Scheffer, U., 47.
 Scheffler, H. P., 56, 57, 98.
 Scheffman, K. F., 249.
 Schepperus, E. O., 15, 259, 271.
 Scheps (Schöps) K., 11.
 Schinkel, D., 151.
 Schlangenfelt, M. von, 24.
 Schliemann, D., 319.
 Schlock, J., 217.
 Schmidt, F. M., 10, 284.
 Schmitt, A., 167.
 Scholander, F. V., 22, 93, 113, 148.
 Schröder, G. E., 93.
 Schröderheim, E., 187.
 Schubert, F., 67.
 Schult, J., 253.
 Schultz, A., 74.
 Schultz, J. D. G., 177.
 Schulzenheim, D. von, 24, 90, 160.
 Schulzenheim, C. F. von, 106.
 Schwart, J. A., 287.
 Schütz, H., 217.
 Schütz, S., 57.
 Schütz, S. M., 57.
 Schöps (Scheps) K., 11.
 Schönborg, N., 82.
 Schönfelt, G., 254.
 Schönfelt, G. W., 208.
 Sedergrén, P., 155, 156.
 Segercrona, E. K., 132.
 Seminoff, A., 81.
 Sergel, J. T., 9, 10, 18, 78, 132, 208,
 211, 240, 284.
 Sergius, 177.
 Seseman, H., 322.
 Siefers, P., 299.
 Siegroth, G. A. von, 132.
 Sifvert, L., 299.
 Sifvers, K., 49.
 Sigfridsson, J., 74.
 Sigfridtz, H., 285.
 Sigfridtz, M., 285.
 Sigismund, 15, 191, 224, 261, 271.
 Silfverbrand, 52.
 Siwers, L., 298, 299.
 Sjöberg, A. B., 19.
 Sjöberg, N., 297.
 Sjöberg, E., 307.
 Sjöblad, K., 284.
 Skarin, E., 92.
 Skekerman, P., 318.
 Skeppare, O. E., 257, 271.
 Skjalf, 242.
 Skunck, T., 250.
 Skuthe, M. P., 266, 267, 268.
 Skytte, A., 296.
 Skytte, B., 159, 195.
 Skytte, J., 31, 268, 296.
 Skytte, M., 159.
 Skytte, L., 268.
 Slagheck, D., 259, 272.
 Slots, M., 194.
 Smedberg, K. F., 52.
 Smidt, A., 18.
 Småål, J., 229.
 Sneckenborch, J. O., 302.
 Snoilsky, G., 255.
 Sofia Albertina, 30, 68, 70, 137, 230.
 Sohm, M., 230.
 Sondell, E. J., 208.
 Soop, A. M., 33.
 Soop, M., 33, 249.
 Sost, T. M., 51.
 Spalting, 155.
 Sparre, A., 59, 70.
 Sparre, K., 18, 78, 170.
 Sparre, L. E., 27, 152, 153.
 Sparre, P. E., 24.
 Sparre, A. Wrede, 27.
 Specht, G., 230, 322.

- Spegel, H., 239.
 Spihler, M., 306.
 Spong, A., 297.
 Sporrong, K., 128.
 Sprengporten, 62.
 Springer, A., 183.
 Staffansson, S., 292.
 Stagnelius, E. J., 159.
 Stalhoff, G., 246, 281.
 Starbus, J. M., 128.
 Steinberg, A. von, 181.
 Stebelow, E. L. von, 191.
 Steker, A. H., 303, 312.
 Sten, P., 296.
 Stenbock, C. G., 152, 153.
 Stenbock, F. G., 26, 270.
 Stenbock, G. O., 30.
 Stenbock, J. G., 26, 118, 270, 273.
 Stenbock, K., 152.
 Stenbock, K. K. G., 70, 117.
 Stenbock, M., 30, 70.
 Stenberg, K., 63, 102, 331.
 Stenberg, N., 63, 102.
 Stenberg, P., 45, 63, 102.
 Stenchiuss, M., 143.
 Stigzelius, L., 305, 321.
 Stjernercantz, A. A., 51.
 Stiernhielm, G., 239.
 Stiernhök, A., 272, 327.
 Stiernhök, J., 272, 327.
 Stiernhök, O., 272.
 Stjernstedt, K. J., 88.
 Stjernstolpe, J. M., 20.
 Stjernström, E., 102.
 Storff, A., 305.
 Storm, A. K., 124.
 Strauch, E., 313.
 Strehlitz, M., 100.
 Strickert, J., 157.
 Strijk, G., 327.
 Strijk, J., 195.
 Strobell, G. F., 12.
 Stromberg, K., 159.
 Stromberg, N., 196.
 Strybing, J., 53.
 Stråle, G. H., 204.
 Stråle, N. V., 203.
 Ström, A., 52.
 Ström, B. O., 27, 286.
 Strömberg, A., 185.
 Strömdahl, P., 46.
 Strömner, J., 207.
 Stuart, K. M., 260.
 Sture, A., 197, 279.
 Sture, Sten, d. y., 123, 148, 172, 196.
 Sture, Sten, d. ä., 60, 157, 171, 218,
 231, 259, 281, 291.
 Sture, S. S., 223.
 Sturlesson, S., 343.
 Stutén, J. G., 300.
 Stålsvärd, M., 26.
 Stöwer, P., 79.
 Suck, J., 327.
 Sund, N., 128.
 Sundbeck, J., 283.
 Sundberg, P., 170.
 Sundlöf, J., 167.
 Sunnanväder, P., 37.
 Sunnerdahl, S., 49.
 Sutthof, P., 287.
 Svanberg, G., 286.
 Swahn, K. H., 99.
 Svart, O., 287.
 Svebilus, O., 306.
 Svedbom, V., 161.
 Svedelius, V. E., 57.
 Svedenborg, E., 98, 292.
 Sälgröm, A., 14.
 Säterberg, H., 47.
 Söderberg, A., 293.
 Söderberg, J., 293.
 Söderberg, U., 293.

- T**askmakare, P., 15.
 Taube, E. D., 215.
 Taube, H., 26, 68, 215.
 Taube, V. M., 68.
 Tavast, O., 298.
 Tegel, E. G., 151, 197.
 Tegnér, E., 151.
 Tektor, 84.
 Tellerstedt, D., 278.
 Tempelman, O., 85.
 Tempelman, O. K., 167.
 Tessin, K. G., 71, 239.
 Tessin, d. a., N., 27, 30, 70, 80, 97,
 114, 157, 193, 198, 212, 213, 253,
 272.
 Tessin, d. y., N., 9, 27, 53, 93, 119, 158,
 169, 213, 227, 235, 237, 239, 261.
 Theman, J., 308.
 Thorild, T., 110.
 Thun, L. P., 156.
 Tibell, G. V. von, 10.
 Tiberg, A., 156.
 Tifverman, H., 16.
 Tillman, 101.
 Tingstadius, P. L. G., 276.
 Tollstadius, E., 110, 143.
 Tomsson, A., 252.
 Tyrgils Knutsson, 192, 196, 295.
 Torstensson, A., 69, 195.
 Torstensson, G. A., 195.
 Torstensson, I., 190.
 Torstensson, K. U., 70, 195.
 Torstensson, L., 69, 70, 78, 137, 194,
 254, 265.
 Tott, T., 291.
 Tottie, A., 36.
 Tottie, Ch., 36, 315.
 Tottie, T., 36.
 Travenfelt, C., 107.
 Tre rosor, G. J., 153, 269.
 Tre rosor, T. J., 269.
 Treutman, K., 327.
 Triewald, M., 54, 159, 299.
 Troilius, S., 131.
 Trolle, A., 111.
 Trolle-Wachtmeister, H. G., 117.
 Trotzig, F., 99.
 Trotzig, M., 99, 314, 318.
 Tungel, N., 121, 143.
 Turesson, J., 283.
 Törning, S., 158.
 Törne, H. H., 126.
 Törne, H. O., 125.
 Törne, J. R. von, 126.
 Törne, M., 125.
 Törne, M., 126.
 Törne, M. von, 126.
 Törne, M. H., 126.
 Törne, N. H., 126.
 Törne, O. H., 125, 126, 152, 223.
 Törne, O. von, 126.
 Törne, P. von, 126.
 Törneblad, K., 126.
 Törner, S., 322.
 Törnflycht, M., 126.
 Törnflycht, O., 82, 126.
 Törnflycht, O. H., 125, 126, 213.
 Törnqvist, G. G., 299.
 Törnqvist, G. J., 93.
 Törnstierna, K., 126, 180.
Uggla, E. K., 176.
 Uggla, S. av, 46, 284.
 Uhrwäder, S., 307.
 Ullström, E., 142.
 Ulrika Eleonora, 42, 102, 112, 118,
 193, 194, 261, 273, 306.
Yhlén, J. G., 150.
 Young, D., 309.
 Yskemes, G., 323.
 Yxkull, V., 308.

- W**achsslager, G., 23.
 Wachtmeister, A., 33.
 Wachtmeister, E. M., 33, 195.
 Wachtmeister, H., 33, 184, 195.
 Wahrendorff, M., 308.
 Waldau, S., 126.
 Valdemar Magnusson, 258.
 Valdemar, 97, 230, 242, 243.
 Wallander, G. S., 208.
 Vallée, J. de la, 26, 29, 33, 44, 67,
 93, 118, 121, 198, 199, 200, 206,
 309.
 Vallée, S. de la, 26, 199.
 Valerius, J. D., 19.
 Wallin, G., 237.
 Wallin, J. O., 23, 118, 169, 211, 299,
 307.
 Wallman, K. A., 161, 330.
 Vasa, Margareta, 15.
 Vasaborg, Gustaf Gustafsson av, 65,
 136, 194, 286, 320.
 Vasaborg, Gustav Adolf av, 320.
 Vase, K. N., 231.
 Watrang, K., 313.
 Weff, H., 14.
 Vegelin, J., 33.
 Vegesack, E. G. von, 133.
 Weichel, A., 275.
 Weiler, H., 273, 276.
 Weiler, M. W., 273, 274.
 Weiwitzer, M., 319, 321.
 Wenner, M. L., 106, 107.
 Wennerberg, G., 72.
 Werdt, L. van der, 36, 227.
 Wernskiöld, J., 16.
 Westerman, J. G., 250.
 Westerstrand, 20.
 Westin, J. d. y., 74.
 Westin, J. d. ä., 31, 133, 135, 307.
 Westin, F., 306.
 Westin, J., 110.
 Westlander, P., 82.
 Westman, A., 53, 55, 255.
 Westman, 31, 163.
 Westman, E., 56, 255.
 Westman, I., 178.
 Westman, J., 55, 98.
 Westman, L., 56, 98, 178.
 Wetterstedt, A. Ch. av, 209.
 Wetts, F., 325.
 Wetts, G., 325.
 Widbom, F., 52.
 Wied-Runkel, A. S., 65, 194.
 Wiese, 100.
 Wiksten, E., 127.
 Vilhelm, 177.
 Wilhelmij, D., 66.
 Vilhelmsdotter, M., 223.
 Vinge, N. O., 37.
 Wirwachs, J. M., 12, 13.
 Vitalis, 307.
 Wittenberg, A., 31, 203.
 Wittmack, K., 212.
 Wivallius, L., 186.
 Whitelock, B., 140.
 Wolff, E., 285.
 Wolgenau, H., 81.
 Volger, M., 203.
 Wolimhaus, S., 149, 317.
 Wossin, M., 64.
 Wrangel, K. G., 27, 47, 78.
 Wrangel, M. J., 30, 47.
 Wrede, A., 47.
 Wrede, F., 47.
 Wrede, F. K., 52.
 Vretman, E., 167.
 Wrång, Å., 31.
 Wulff, K., 314.
 Vultejus, 331.
 Wunsch, C., 311.
 Vältin, K. M., 166.
 Wässberg, P., 185.

- Zakrisson, J., 100.
Zebrazyntius, J. B., 276.
Zellbell, F., 308.
Ziehl, D., 74.
Ziervogel, K., 12.
Ziervogel, S., 11, 288, 289.
Zimmerström, J., 72.
Zink, F., 324.
Zippel, 65.
- A**kerblad, J., 185.
Åkerblom, K., 79.
- Åkerblom, K. P., 299.
Åkerblom, P., 50.
Åkerhielm, 19.
Åkerman, N., 47.
Åkerman, S., 230.
Ångerman, B., 214.
- Ö**berg, J., 286.
Örnestierna, L. M., 184.
Örnstedt, A., 183.
Österman, V., 158.
-

På Magn. Bergvalls förlag har utkommit:

UR DROTTNING KRISTINAS LIV OCH HISTORIA

Berättelser ur svenska historien av **A. Tidner.**

452 sidor med 75 illustrationer. **Pris häft. 4: 25, inb. i fint klotband 5: 50.**

Ur pressens omdömen:

— A. Tidners berättelser ur svenska historien hava rönt ett särdeles gynnsamt mottagande av allmänheten och pressen, såväl dagspressen som pedagogiska fackorgan, och man har enats om att författaren förenar de egenskaper, som fordras för populär historieskrivning, på en gång grundlighet och sakkunskap samt en fängslande och intresseväckande skildrings- och berättarkonst. Dessa förtjänster framtråda också i »Drottning Kristinas liv och historia», och författaren ger en mångsidig belysning åt detta viktiga skede i vår historia.

Aftonbladet.

— Tidners briljanta historiska författarskap har nu sträckt sig till Kristinas tid. Allt ifrån början mottogs hans historiskt-litterära produktion med de största lovord av såväl facktidskrifterna som den dagliga pressen, och i all synnerhet ha inom skolkretsarna beundran och tacksamhet allmänt låtit höra sig. Så allmänt känt liksom ock i utomordentlig grad värderat är Tidners författarskap, att det icke mera kräver någon rekommendation för att bli uppskattat. Jag skulle önska en spridning i massa åt detta värdiga och landsgagnande arbete över en tid, *då kraften överflödade i Sveriges rike och då ingen trots hot och fara tänkte ringa om sitt land.*

Göteborgs Morgonpost.

— Förf. har en sällsynt förmåga att klart, medryckande och med verkligt grepp om huvudsaken berätta historia. — *Svensk Kommunaltidning.*

— Förf. förstår att med säkra och breda penseldrag måla med de färger, som de historiska händelserna själva förlåna. Det är i detta slag av historisk skildringskonst, enkel och stark, intresseväckande och fängslande, Tidners styrka som historisk berättare ligger. Det är den, som giver berättelsen en tidsfärg och en tidsstämning, som man näppeligen torde finna i något annat historiskt arbete med samma syfte.

Svensk Läraretidning.

— Förf. bjuder åt både ung och gammal en lärorik och fängslande läsning, som i sällspord grad förmår gripa och fasthålla läsarens intresse.

Stockholms Dagblad.

1917

— Förf. äger en mindre vanlig förmåga att öfver framställningen breda stämning och färg. —
Nya Dagligt Allehanda.

— Mången gång är det flykt öfver framställningen, som verkar i hög grad medryckande även för äldre och mera kritiskt anlagda människor. —
Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning.

— Tidners historiska arbeten hava stadgat anseende för sin grundlighet och vederhäftighet. Skildringen är aldrig torr och tråkig utan håller alltid läsarens intresse vaket. —
Öresunds-Posten.

— Den, som börjat läsa Tidners böcker, har svårt att slita sig lös från denna alltjämt fångslande lektyr. Med mästarehand vet han att draga fram konkreta smådrag och episoder, som framhäva och ställa de viktigaste händelserna i sin klaraste belysning. —
Härnösands-Posten.

— Med en enkel, klar och efter växlande händelseskiftningar lämpad stil berättar förf. om förgångna tiders män och kvinnor. Med Tidner som ciceron blir vandringen genom hävdernas gallerier alltid angenäm, aldrig tröttsam. —
Gävle-Posten.

— Vi drista varmt anbefalla Tidners berättelser. — *Folkskolans Vän.*

— »Ur drottning Kristinas liv och historia» är en utomordentligt intressant bok, som *icke bör saknas i något för allmänheten eller skolungdomen avsett bibliotek.* —
Sydsvenska Dagbladet.

— Förf. har gjort sig känd för populärt hållna och samvetsgrant gjorda skildringar ur svenska historien. Den nu utkomna boken utmärkes av samma egenskaper och prydes av många goda bilder.
Norrköpings Tidningar.

— Denne flitige författares berömda verksamhet att ge goda skildringar av våra svenska öden har förut omnämnts i denna tidning. Vi ha här att göra med en skriftställare, som går till sitt värv med synnerligt allvar och aldrig slarvar i arbetet. Han har läst mycket både gammalt och nytt, även det nyaste, och han har tillgodogjort sig det lästa på ett sådant sätt, att hans framställning blivit mogen. Denna bok framträder ingalunda med några stora åthävor, men jag tror mig kunna försäkra, att den är verkligt värd att rekommenderas som premiebok och att införlivas i läroverksbiblioteken. —
Tidning för Sveriges lärare.

A. Tidner

Palats och Kåkar

Anteckningar om gamla
Stockholm i våra dagar

Andra samlingen

Stockholm

A. & B. Magn. Bergvalls Förlag

STOCKHOLMS STADS ARKIV
OCH BIBLIOTEK

PALATS OCH KÅKAR

PALATS OCH KÅKAR

ANTECKNINGAR OM GAMLA
STOCKHOLM I VÅRA DAGAR

AV

A. TIDNER

ANDRA SAMLINGEN

STOCKHOLM · A.-B. MAGN. BERGVALLS FÖRLAG

FÖRORD.

Då mitt föregående arbete med samma titel rönt ett välvilligt mottagande, har jag ej tvekat att utgiva en ny samling av anteckningar om mer eller mindre kända stockholmshus.

Medan i den förra samlingen företrädesvis offentliga och mera förnämliga byggnader från gångna tider blivit upptecknade, omnämnas här även många oansenliga hus, vilka på grund av sin ålderdomlighet eller andra egenskaper kunna väcka åskådarens intresse.

Alla Stockholms äldre kvarstående hus torde jag under mina vandringar hava påträffat och har jämväl antecknat deras kännetecken, men åtskilliga har jag ännu icke kunnat identifiera. De i detta band förekommande äro sådana, till vilka ritningar finnas i Stockholms stads byggnadsnämnds arkiv. Om tomternas forna ägare, gatornas äldre namn m. m. hava upplysningar hämtats från Stockholms stadsingenjörskontors arkiv. Först och främst har jag velat utforska husets ålder och dess förste ägare. Vid avgörandet härav hava ofta svårigheter förekommit. Så t. ex. hava flera hus, för vilka byggnadstillstånd utverkats, ej uppförts och ritningarna till andra ej noggrant blivit följda. I många fall hava även kvarterens namn och tomternas nummer ändrats.

De meddelanden, som här lämnas om varje hus, äro korta och torra men ämnade att besvara de första frågor, som den besökande vanligen framställer.

Det är huvudsakligen 1700-talshus, som nämnas i detta arbete. Dock förekomma några från 1800-talet, vilka anses hava äldre anor trots sitt genom reparationer förnyade skick. De flesta byggnader från 1600-talet och äldre hus i Staden inom broarna och

på Ridderholmen ingå i den förra samlingen. Några nu obefintliga hus, vilka ännu äro i mannaminne, hava här också blivit upptagna.

Emedan illustrationer skulle väsentligt fördyra arbetet, hava sådana uteslutits. Den, som intresserar sig för det äldre Stockholm, torde väl hellre vilja se en byggnad i verklighet än i bild. En vandring bland de pittoreska kåkarna, av vilka många äro försedda med trädgårdstäppor, t. ex. på Södermalms mälarsida, leder tanken lätt tillbaka till svunna tider med enklare seder och levnadssätt än i våra dagars Stockholm.

I den åtföljande personförteckningen torde många nu levande stockholmare finna sina släktnamn.

Stockholm i september 1920.

A. TIDNER.

Adolf Fredriks Kyrkogata nämnes 1759 S:t Olofs Södra Kyrkogata.
Nr 2 A och 2 B Adolf Fredriks Kyrkogata. Se nr 33 Luntmakargatan!

Nr 5 Ansgariigatan, nr 102 Brännkyrkagatan. Apotekaren Johan Mikael Wirwachs anhöll 1771 att få uppföra ett två våningars stenhus vid Hornskroken och Besvärsgatan. Ritningen visar fasaden med sju fönsteraxlar, brutet tak, ingångsport å husets mitt samt rusticerad bottenvåning. Se Palats och kåkar, första samlingen! Ägare: 1737 handelsmannen N. Smitt, 1744 trädgårdsmästaren P. Bergman, 1747 trädgårdsmästaren E. Ahlgren, 1797 apotekaren Johan Kristoffer Senckpiehl, 1811 ryttmästaren välborne K. A. Roos, 1820 ryttmästaren och bryggaren K. Brandelius, 1821 herrar S. Sjöbeck och S. M. Graham, 1843 handelsmannen och bryggaren N. Hartman, 1845 fabrikören F. V. Reuszner, 1858 bokbindaren K. O. Hagman.

Apelbergsgatan. Se nr 6 Luntmakargatan, nr 7 Målargatan!
Östra delen av gatan till Holländargatan kallades 1724, 1802, 1834 Rödhårens, även Rödhårans-, Rödhårngatan (-gränd). »Den gatan, som herr Soth (assistenten välb. Georg Soth) bor uppå, som är continuation av Luntmakaregatan, heter av gammalt Apelbergsgatan, där Cronhiorth bor, ifrån Oxegatan — av en murmästare, som byggt den gården, som hade rött hår, — Rödhårens gatan men allmänt Sillgatan.» Se Palats och kåkar, första samlingen!

Nr 41 B Apelbergsgatan. Se nr 80 B Drottninggatan!

* * *

Badstugatan nämndes 1648 Berghels-, 1676 Berghällsgatan.

Nr 1 Badstugatan. Se nr 10 Brännkyrkagatan!

Nr 3 Badstugatan, Trappgränd. 1832 anhöll silkesfärgaren A. Lenoir att få uppföra ett stall av tegel.

Nr 7 Badstugatan, nr 4 Tavastgatan. 1772 erhöll Maurits Ströman (tomt 3) tillstånd att bygga uthus och följande år att uppföra ett tvåvåningsstenhus med fyra fönsteraxlar och såsom nu ingång från gården. Andra ägare: (tomt 2) 1734 skoflickaren J. A. Brusik, 1796 (tomt 2 och 3) löjtnanten och handelsmannen A. Torell.

Nr 9 Badstugatan, nr 3 Bellmansgatan, nr 6 Tavastgatan. Vaktmästaren vid kungl. posthuset Joh. Medelplan erhöll 1760 tillstånd att här uppföra ett tvåvåningshus av sten med fem fönsteraxlar och ingång på mitten och lägre fönster i bottenvåningen.

Ansökningen är undertecknad av Joh. Elfström, »verkesäll hos salig ålderman Körners änka».

Huset har senare förändrats och erhållit den tredje våningen.

Nr 13 Badstugatan, nr 1 Skolgränd. 1761 erhöll murgesällen Karl Nettrin tillstånd att uppföra ett envåningshus med yttertrappa, en dörr och ett fönster och 1778 fabrikören H. M. Furubohm att bygga uthus (vedbod och stall), vilka båda hus torde kvarstå.

Nr 15 Badstugatan, nr 10 Tavastgatan, nr 2 Skolgränd. 1758 anhöll bagaren Samuel Norman att få bygga det ännu bestående huset vid gränden i två våningar med brutet tak och sju fönsteraxlar samt ingång på mitten och 1764 att uppföra vedbodar. Flygeln vid Skolgränd har ännu två våningar och nämnda fönsterindelning och en gammal yttertrappa med två nischer i muren vid det översta trappsteget.

Nr 17 Badstugatan, nr 5 Blecktornsgränd. Anhållan att »vid Övre Badstugatan och Blecktornsgränd» få bygga ett envåningshörnhus med port å mitten och tre fönster å ömse sidor samt en gårdsflygel gjordes 1769 av läderhandlaren Erik Söderberg. 1778 erhöll han tillstånd att uppföra en mindre tillbyggnad. Huset har sedan erhållit ytterligare

två våningar. En av dess ägare har varit den sekelgamle boktryckaren Axel Cedergren, född 1804, död 1905.

Nr 19 Badstugatan, nr 4 Blecktornsgränd. 1763 anhöll timmergesällen Erik Skogberg att få bygga ett envåningshus med fem fönsteraxlar och ingång från gårdssidan.

Nr 23 Badstugatan. 1758 anhöll »veberaren» (vedbäraren) Olof Wallberg att få uppföra ett tvåvåningshus av sten med tre fönsteraxlar och ingång på mitten och 1760 denne jämte hans måg Jonas Turén att få göra en större tillbyggnad till det förra i en våning och med fyra fönster till höger och ett till vänster om porten. Det nuvarande huset, en våning högt, har tre fönsteraxlar, prydliga dörrar i inkörspporten, ingång på gaveln och tillbyggnad i två våningar vid gården.

Nr 25 Badstugatan. »Klädrängen» (klädes-) Anders Smedberg fick 1759 bifall till sin ansökan om uppförande av ett envåningsstenhus med två fönster på vardera sidan om inkörspporten. Det kvarstående huset med två våningar, två fönsteraxlar och inkörspört i öster torde vara en del av detta.

Nr 27 Badstugatan. »Klädrängen» Jeremias Tångberg anhöll 1759 om tillstånd att bygga ett envåningshus av sten med inkörspört å mitten och två fönster vid vardera sidan därom jämte sammanhängande gårdsbyggnad. En ritning av 1760, ingiven av densamme, visar frontespis och rusticerat mittparti men har i övrigt ungefär samma utseende. Detta hus utgör måhända bottenvåningen till det nuvarande trevåningshuset.

Nr 29 Badstugatan, nr 22 Tavastgatan. En ritning från 1760 visar ett envåningsstenhus med ingång på mitten och två fönster på ömse sidor, bred frontespis med tre fönster och en vindskupa på vardera sidan. Huset skulle uppföras »på gamle murgesällen Daniel Bomans gård, vilken nu innehaves av dess broders son, murgesällen Anders Fogelberg». Det nuvarande tvåvåningshuset har gamla fyrrutiga fönster med luckhakar i bottenvåningen, port med träomfattning och gamla dörrar med ljusgluggar och skulptur. I väster sammanhänger en gammal tvåvåningsflygel, som har

en prydnadssten inmurad i väggen. I öster är en uthusbyggnad. 1762 anhölls om uppförande av en sådan.

Ägare: (tomt 5) 1733 sjömannen G. Nyman, 1755 stadstjänaren J. Österman, 1764 murgesällen A. Fogelberg; (tomt 15) 1729 murdrängen D. Bohman, 1760 murgesällen A. Fogelberg; (tomt 5 och 15) 1791 slottskanslibetjanten N. Sjöberg.

Nr 12 Badstugatan. Det hus, som Erik Mellberg 1759 erhöll tillstånd att uppföra, hade två våningar och såsom det nuvarande fyra fönsteraxlar men är senare på- och ombyggt. I bottenvåningen är ett till verkstad inrett tunnvalvt rum.

Nr 14 Badstugatan, Bellmansgatan. 1760 erhöll gipsaren Johan Kristoffer Kröger (Krüger) rättighet att tillbygga sitt avbrända hus enligt arkitekten Erik Palmstedts ritning, som visar den nuvarande höjden och fönsteranordningen. 1771 anhöll samme ägare, då gipsmodellör vid kungl. slottet, att få bygga uthus. Andra ägare: 1724 hustru C. Hoffman, 1725 hökaren C. Hagelroth, s. å. borgaren Petter Leerbeck, 1728 tobaksspinnaren A. Emenius, 1799 sjömannen I. Revaldt, 1801 vaktmästaren J. Björkman, s. å. kontrollören vid postverket J. Medelplan, 1813 inspektoren I. Medelplan, s. å. sekreteraren F. G. Scholander.

Nr 20 Badstugatan, nr 1 och 3 Blecktornsgränd. Coopvardi-capitain Daniel Ehrenfriedt Zickermann anhöll 1774 att få reparera och påbygga en våning, den andra, på sitt hus. Ritningen visar det nuvarande huset med yttertrappa och sex fönster i bredd, medan det nu har fyra i nedre och tre i övre våningen samt fortfarande brutet tak. I murarna sitta raka ankarjärn. 1726 var skepparen E. Berg ägare, 1758 bryggaren J. K. Kahlbrecht.

Nr 30 Badstugatan. 1792 anhöll vaktmästaren Johan Berggren att få uppföra en mindre stenhusbyggnad på en förut befintlig välvd källare vid Badstugatan och Nygränden. Ritningen visar ett fönster, en dörr, som nu, samt brutet tak och en vindskupa, nu två. 1842 reparerades huset av J. E. Norström, kyrkvaktare vid Kungl. slottskyrkan.

Nr 32 Badstugatan, nr 8 Lilla Skinnarviksgränd. 1744 anhöll skepparen Jakob Blom att få bygga ett hörnhus av sten i två våningar och med fem fönsteraxlar och ingång på mitten. Här står nu ett gammalt trähus med en våning, fyra fönster i bottenvåningen och två ingångar samt sex vindskupor. Möjligen blev byggnadsplanen ändrad.

Nr 34 Badstugatan, nr 1 Lilla Skinnarviksgränd. Murgesällen Johan Drake anhöll 1777 att vid Badstugatan få uppföra ett envåningsstenhus (bagarstuga), förse trähuset, antagligen det vid gatan kvarstående, med nytt tegeltak, lägga tegel i stället för torv på stenshuset vid gränden och att »på lilla byggnaden på gården till höger om inkörs- eller ingångsporten få taket med ny torv förbättra.» Vid gränden finns ett mindre tvåvåningsstenhus med ingång från gaveln till den övre våningen, och på gården är ett litet envåningsträhus. Samtliga husen förefalla ganska ålderdomliga.

Nr 5 A Barnängstvärgatan. 1802 fick fabrikören Emanuel Levin tillstånd för uppförande av ett envåningsstenhus med brutet tak, fyra högt belägna fönster och ingångsport därunder samt två fönster på gaveln, 1852 maskinisten A. F. Meurling för »inredning till boningshus i gamla stenshuset». Då tillkommo de två fönstren i gavelröset. Ägare 1741: trädgårdsmästaren E. Norström, 1770 traktören P. Östberg, 1799 styckjunkaren P. Örtegren, 1811 sockerbagaren G. A. Sundberg.

Nr 2 A Barnängstvärgatan, Tullgårdsgränd. »Fabriqueurerna herrarna Apiarierne»ingo 1758 tillstånd att på detta område uppföra ett envåningshus med två fönster och ingång mellan dem, 1759 Johan Mikael Apiarie mindre gårds- eller verkstadshus, 1767 Hans Reinhold och Karl Apiarie att »vid Hammarbygatan vid Barnängen» uppföra ett fristående boningshus av sten i en våning och med nio fönster på långsidorna och tre på gavlarna, 1781 Karl Apiarius att uppföra ett hörnhus med tre fönster på vardera av de tre sidorna, sammanhängande stall och inkörsport, 1791 Apiarie och son att bygga »hönshus, kalkonhus, ankhus samt gås- eller gäss-

hus». Några av de förstnämnda husen torde finnas om- eller tillbyggda.

Ägare: (tomt 2) 1755 bankokommissarien Krister Robsam, 1758 fabrikörerna K. Robsam och H. & K. Apiarie, 1755 fabrikören D. V. Bröcker, 1806 änkefru A. M. Beckman och mademoiselle C. Wahlberg, 1808 klädesfabrikören K. O. Ihrmark, 1834 d:o F. V. Kugelberg, 1868 d:o E. Steinmetz; (tomt 3) 1750 färgarna Harpel och Brandstedt, 1754 d:o Harpel, 1814 d:o J. Wanselin.

Nr 8 Barnängstvärgatan. Färgaren direktör Lars Vilhelm Wadman sökte 1785 tillstånd att bygga ett stenhus med två våningar, nio fönsteraxlar och yttertrappa, antagligen det kvarstående, som uppgives vara 150 år, och 1871 färgaränkan M. C. Wanselin att inreda ett av boningshusen på gården. Ägare: 1750 färgarna Harpel och Brandstedt, 1754 den förre, 1814 färgaren J. Wanselin.

Basaren å Norrbro. Bron fullbordades 1806, belades s. å. med tuktad sten, den första trafikled i Stockholm, som försågs med sådan. Därefter erhöll 1857 L:a Nygatan dylik stenläggning och 1859 Västerlånggatan.

Basaren, ett envåningshus, som i längd upptog hela Helgeandsholmen och i början av sin tillvaro högt prisades, uppfördes 1838 av ett bolag och uppskattades till 52,500 riksdaler banko. Kronan eller Stockholms stad förbehölls rättighet att inlösa denna butiksbyggnad, i händelse att något beslut om Helgeandsholmens förändring skulle komma att fattas. Basaren ingick snart i stadens sevärdheter. Dels utanför denna, dels i den 1832 anlagda Strömparterren kunde man också få skåda Stockholms förnämsta sprättar, de s. k. »norrbrolejonen». Här hade även demimonden sin tummelplats.

I Basarens norra hörn inrättades av konditorn F. De la Croix ett större kafé, som hölls väl och var mycket besökt ända till slutet av förra århundradet. Under Norrbro och i Strömparterren hade konditorn A. C. Behrens schweizerirörelse till sin död 1854, då han efterträddes av August Davidson. Se Palats och kåkar, första samlingen!

Bellmansgatan kallas 1652 Högeloffs-, 1723 Högaloffsgränd och Mariabrunnsgränd, 1727, 1803, 1805 Kempensgränd.

Nr 3 Bellmansgatan. Se nr 9 Badstugatan!

Nr 5 Bellmansgatan. Se nr 16 Brännkyrkagatan!

Nr 11 Bellmansgatan. Se nr 38 Hornsgatan!

Nr 15 Bellmansgatan. Se nr 18 S:t Paulsgatan!

Nr 10 Bellmansgatan. Se nr 8 Tavastgatan!

Nr 12 Bellmansgatan. Se nr 5 Tavastgatan!

Nr 14 Bellmansgatan. Se nr 18 Brännkyrkagatan!

Nr 16 Bellmansgatan. Se nr 23 Brännkyrkagatan!

Nr 18 Bellmansgatan. Se nr 40 Hornsgatan!

Blecktorsgränd kallas 1720 Liktorsgränd.

Nr 1 och 3 Blecktornsgränd. Se nr 20 Badstugatan!

Nr 5 Blecktornsgränd. Se nr 17 Badstugatan!

Nr 13 Blecktornsgränd. Se nr 50 Hornsgatan!

Nr 4 Blecktornsgränd. Se nr 19 Badstugatan!

Nr 6 Blecktornsgränd. Se nr 14 Tavastgatan!

Nr 10 Blecktornsgränd. Se nr 33 Brännkyrkagatan!

Bengt Ekenhjälmsgatan är uppkallad efter underståthållaren Baaz (Baazius), adlad Ekehielm, vilken 1642 här ägde tomter.

Nr 19 och 21 Bengt Ekenhjälmsgatan. 1762 anhöll Bengt Sjöberg att här få bygga. Ägare: 1736 järnbäraren N. Hultgren, 1745 järnbärråldermannen E. Nyman, 1749 murgesällen B. Sjöberg, 1799 viktualiehandlaren A. Sjöberg, 1877 bryggaren B. E. Sjöberg.

Nr 17 B Bengt Ekenhjälmsgatan. Jonas Halling, murgesäll, fick 1774 tillstånd att bygga ett två våningars stenhus med två fönsteraxlar och sammanhängande trähus och 1861 murgesällen P. Ekholm att revetera trähuset och inmura nya fönsterkarmar och portkarm vid gatan.

Nr 6 Bengt Ekenhjälmsgatan. Ritningen av 1773, då coop-wardikaptanen Mattias Wikander var ägare, visar en våning, sex fönstermittlar, hög stenfot och inkörsport till höger genom den. Från 1840 bevarar huset sitt nuvarande utseende. Det ägdes då av fabrikören J. G. Reuszner.

Nr 19 Beridarbansgatan. Se nr 38 Drottninggatan!

Nr 21 Beridarbansgatan. Se nr 40 Drottninggatan!

Nr 23 Beridarbansgatan. Se nr 21 Klarabergsgatan!

Nr 18 Beridarbansgatan. Bryggaren Johan Bång uppförde 1779 den ännu kvarstående stallbyggnaden, sammanhängande med ett förut befintligt gårdshus till vänster. 1819 fick bryggaren J. Blommér tillstånd att uppföra en våning på det gamla gårdshuset inne på gården för spannmålsbodars inredning samt uppsätta tak. Ritningen visar gårdshuset i två våningar, med tre portar, brutet tak och två kupor. Förut fanns bryggghus, vagnshus, kolbod och mälthus i bottervåningen. Dessa och andra gamla byggnader finnas ännu. Huset vid gatan har en övermålad sandstensportal. Ägare: 1736 bryggaren J. Björk, 1756 bryggaren E. Åkerblom, 1760 bryggaren P. Hansen.

Björngårdsgatan hette 1647 Björnegatan, 1709 Fatburbrunnsgatan, 1727 Fatburgatan. På 1620-talet fanns i nr 2 vid denna gata en »björngård», där förevisningar ägde rum. Den nämnes även 1657 och 1679. Se nr 50 Hornsgatan!

Nr 21 Björngårdsgatan, nr 41 Högbergsgatan. Anna Dumrath, änka efter slottssnickaren J. D., anhöll 1834 att få iståndsätta sitt avbrända hörnhus, som då erhöi sina två våningar och fem fönsteraxlar vid den förra gatan. Huset tillhör nu stiftelsen Josefinahemmet.

Nr 4 Björngårdsgatan, nr 2 Volmar Yxkuilsgatan. Ägare: 1766 kontrollören J. Zackrisson Hult, 1805 överinspektoren Z. Hult, 1812 sjökaptenen J. V. Bolin, 1857 handl. K. E. Schneider, 1879 änkefru A. C. F. Schneider, 1911 Lars Montén.

Blekingegatan nämnes 1674 Holländske kvarngatan, senare, till 1883, Sahlbergsgränd.

Nr 36 Blekingegatan. Se nr 54 Götgatan!

Nr 20 Borgmästargatan. 1854 anhöll K. A. Ljungberg att få reparera de här belägna gamla bonings- och uthusen av trä.

Blå porten. Vårdshuset Blå porten, som låg vid ingången till Djurgården, ungefär mitt för Nordiska museet, hade sitt namn efter en närbelägen, blåmålad trägrind, som efterträddes av en präktig järnport, vilken uppsattes under

Oskar I:s regering och bar hans namnchiffer. Ursprungligen hette den Lusthusporten, liksom hela Djurgården ofta benämndes Lustgården. Härom vittnar en skrivelse som Karl X Gustav år 1658 sände arkitekten Jean de la Vallée, och i vilken det heter: »Uppå Valdemarsön skall efter däruppå gjord dessein en lustgård färfärdigas.»

Redan på 1600-talet fanns här ett »skänkeri», som öppnats av munsқанken Johan Lüpken. Vårdshuset nämnes ofta av den kände historiske samlaren bibliotekarien Karl Kristoffer Gjörwell, vilken hade sin bostad på den närbelägna Kaptensudden vid Djurgårdsbron. Från 1755 till 1806 var Kumlander vårdshusets innehavare. Stället besöktes ofta av Gjörwell, som särskilt synes ha fäst sig vid lokalen nr 8, vilken han i sina brev flera gånger nämner, t. ex. 1799: »åto en kleines ländliches Mahl uti n:o 8», och 1800: »kl. 12 stodo vi på gården hos Kumlander. Huru lycksaligt att få sitta i n:o 8, få en sup, en abborre och äta vår lilla måltid och dricka vårt lilla kvarter uti tvenne runda timmar. Dagens skål och lösen var: Lagom och länge.» Kumlanders efterträdare hette Klingberg, som överlät vårdshuset till sin svärson, musikdirektören de Broen, även innehavare av Djurgårdsteatern.

På 1860-talet innehades Blå porten av en mamsell Hellström och sedan av källarmästaren Blag, vilken efter vårdshusets förintelse genom eldsvåda den 29 maj 1869, en tid innehade Akademiska föreningens i Lund restauration.

Många glada minnen voro förknippade med Blå porten, som en gång var Djurgårdens mest eleganta och besökta vårdshus.

Detta bestod i början av en, sedermera av två med balkonger försedda byggnader. Den, som låg närmast porten, användes företrädesvis vid enklare tillställningar och inrymde på nedre bottnen den egentliga källarlokalen. I vardagslag var här ganska tyst och stilla, men vid högtidligare tillfällen, särskilt varje 1 maj, voro alla rummen och framför allt den stora källarsalen i bottenvåningen till trängsel fyllda av glada och upprymda gäster.

Vårdshuset stod högt i anseende ej mindre för sina stuvade

abborrar än för sina vackra uppapperskor, vilka på 1830-talet buro små nätta bindmössor.

På tal om dessa mössor kan anföras en liten rörande berättelse. En gammal tjänsteman, som äktat en av dessa flickor, vilken på äldre dagar blivit stridslysten och trätgirig, skall vid ett av hennes utbrott hava framtagit och visat henne en sådan som minne bevarad mössa. Åsynen härav säges så hava inverkat på henne, att hon efter den dagen blev en mild och undergiven maka.

Skalden Johan David Valerius hörde ock till dem, som i en senare tid besökte och prisade Blå porten, vilket framgår av följande strof:

»Jag hör väl nämnas då och då
den höga Ottomanska porten
men känner väl en blå
och alla vägar där i orten.»

Bondegatan kallas 1674 Åkaregatan.

Nr 9 Bondegatan. Kamreraren i kammarkollegium K. Törnquist anhöll 1847 att få tegelrevetera byggningen åt gatan, då Stora Bondegatan.

Nr 30 Bondegatan. Coopvardistyrmannen Gustav Lang erhöll 1769 tillstånd att bygga ett envåningsstenhus med två flyglar och två fönster å ömse sidor om porten vid gatan och 1776 att påbygga en våning. 1906 begärde korvfabrikören H. Westbeck att få reparera gathuset »med bibehållande av dess gamla utseende».

Nr 32 Bondegatan. Se nr 20 Södermannagatan!

Nr 34 Bondegatan. Se nr 19 Södermannagatan!

Nr 40 och 42 Bondegatan. Se nr 38 Nytorpgsgatan!

Nr 44 Bondegatan, nr 31 Nytorpgsgatan. 1777 anhöll sejar-
åldermannen David Schuster att få verkställa en envånings-
stenhustillbyggnad vid ett förut varande trähus. Båda
husen torde vara i behåll. Ägare av tomtdelar: (nr 2) 1754
sejarmästaren C. Ranft, 1810 d:o G. Norman; (nr 3) 1734
klädesmakaren J. K. Kirchbach, 1775 fabrikören J. Nordström,
1786 D. Schuster, 1810 sejarmästaren G. Norman; (nr 4)
1734 visitören H. Mörk, 1755 överskärargesällen F. Nyberg.

Nr 50 Bondegatan. Trähuset reparerades 1851 av viktualiehandlaren J. Öberg. 1754 var klädesfaktor K. Rampe ägare av tomten nr 6, 1790 överskärarmästaren Hansson Ekman, 1803 fröken Anna von Nieroth, 1804 klädesfabrikören K. F. Spångberg, 1813 kardfabrikören K. M. Stolpe. Tomten nr 5 ägdes 1743 av trädgårdsmästaren A. Edman, 1756 valkaren Jakob Söderström, 1776 sjömannen O. Kuhlman, 1799 skeppstimmermannen A. Ekholm, 1833 polisgevaldigern M. M. Modée, varefter tomterna hade gemensamma ägare.

Nr 90 och 92 Bondegatan. Överskäraren Petter Kinman fick 1759 tillstånd att här uppföra ett envåningshus av sten med sju fönster och inkörsport å mitten vid gatan. Huset återfinnes möjligen helt eller delvis bland de å tomten befintliga. Ägare: var 1825 fabrikören K. F. Hornberg.

Nr 18 Borgmästargatan. Se nr 104 Skånegatan!

Brunkebergsgatan nämnes 1733 Odensgränd, 1748 Krukomaakaregränden, 1870 Odensgatan.

Nr 5 Brunkebergsgatan. Se nr 34 Drottninggatan!

Nr 7 Brunkebergstorg. Se nr 12 Lilla Vattugatan!

Nr 9 Brunkebergstorg, nr 24 Drottninggatan. 1760 erhöll kryddkrämaren Johan Henrik Bolin tillstånd att bygga på sitt hus vid Drottninggatan, vilket då erhöll fyra våningar, 1767 äldermannen Arvid Carlbom att göra en påbyggnad, 1787 kryddkrämaren Anders Bolin Hends:son att bygga mindre gårdshus, 1812 köpmannen Anders Petter Söderberg att bygga det södra gårdshuset enligt ritningen i två våningar och med tolv fönsteraxlar. Huset vid torget med sin välvda portal var sedan år 1800 uppfört av kryddkrämaren Anders Bolin. Gårdshuset vid Drottninggatan torde hava äldre ursprung än från 1787.

Som ägare nämnas: 1727 kryddkrämaren E. Rahm, 1763 assistenten J. Åbrandt, 1804 kvartermästaren A. B. Bolin. Se Palats och kåkar, första samlingen!

Nr 13 Brunkebergstorg, 2 Stora Vattugatan. Sockerbruksägaren Erik Dybeck anhöll 1801 att vid gatan få uppföra ett stenhus i fyra våningar (nu tre) med nio fönsteraxlar

2. Palats och kåkar.

såsom nu och inkörsport på husets mitt och 1831 att vid torget uppföra det nuvarande fyrvåningshuset med den välvda och med joniska kolonner försedda portalen. 1857 undergick huset vid gatan och 1873 huset vid torget förändringar. Ägare: 1730 gardeskarlen Jeppe Smedberg, 1761 sadelmakaren G. Brusell.

Nr 22 Brunkebergstorg. Se nr 19 Norra Smedjegatan!

Brunnsgatan hette 1658 Sägaregatan, 1702, 1729 Stakens gränd.

Nr 9 Brunnsgatan. 1853 anhöll målarmästaren K. V. Berlin att få verkställa en två våningars påbyggnad. Gatan nämnes då Stakens gränd. Från gatan är nedgång till en källare med fyra stora kryssvalv, vilka i rummets mitt uppbäras av en stenpelare. Källaren har vid gatan ett fyrrutigt fönster och gamla dörrar av järn med kraftiga beslag och gångjärn. Ägare: 1718 sjömannen S. Kristoffersson, 1751 skoflickaren P. Ström, 1752 skomakaren K. Gasse, 1763 vaktmästaren K. G. Lindberg, 1770 stallbetjänten P. Eklund, 1794 drängen E. Bergholm, 1811 spannmålsmätaren E. Lindström, 1831 jungfru U. C. Lindström.

Nr 23 Brunnsgatan. Fältväbeln Petter Roos erhöll 1753 medgivande att här uppföra ett hus i två våningar med port till höger, vaktmästaren vid tullkammaren Johan Elfgren 1800 att uppföra ett hus i tre våningar med port till vänster såsom nu och 1820 G. Kjellström att uppföra två »boningshus för mindre bemedlade» i två våningar samt 1851 ryttmästaren G. Brander att påbygga de tredje våningarna. Dessa långa gårdshus innehålla bostäder av dels ett rum och kök, dels endast ett rum, av vilka några äro försedda med öppna spisar. Ägare: (tomten 14) 1725 resemunkocken M. Streicker, 1743 skomakaren J. Malmberg, 1784 vaktmästaren O. Hillgren, 1794 ullkammaren J. Elfgren, 1804 kamreren N. P. Lundberg, 1811 stånddrabantens J. Mård, 1820 dennes stärbhus, s. å. ryttmästaren K. Brander; (tomten 15) 1723 visitören E. Sahlström, 1741 mönsterskrivaren A. Bolin, 1783 madame A. C. Rosenberg, 1807 kamreren N. P. Lundberg.

Nr 1 Bryggargatan, nr 53 Drottninggatan. Efter tillstånd 1755 uppförde fabrikören J. Boman huset i tre våningar med femton fönsteraxlar och frontespis, brutet tak och kupor.

Nr 7 Bryggargatan. 1751 anhöll vaktmästaren S. Wijdbohm att här få bygga ett tvåvåningshus med särskild inkörsport och 1755 densamme, vaktmästaren i slottskansliet Stachard Widbom, att få uppföra ett hus i två våningar med port till vänster såsom nu. 1769 fick ägaren, advokatfiskalen i kammarrevisionen Karl Magnus Bromell, tillstånd att förändra huset. Ritningen visar två portar (de båda ovannämnda) och sju fönstermittlar såsom nu. 1796 begärde målaren Florens Peter Wahlberg att få uppföra en verkstadsbyggnad med vagnshus och bagarstuga, vilken huslänga, den västra, ännu kvarstår. I portgången vid gatan äro två kryssvalv, det östra gårdshuset, som fanns 1769, har en yttertrappa av sandsten med svängda sidostycken.

Nr 9 Bryggargatan. Se nr 14 och 16 Klara Norra Kyrkogata!

Nr 2 Bryggargatan. Se nr 55 Drottninggatan!

Nr 8 A och B Bryggargatan. Se nr 18 Klara Norra Kyrkogata!

Brännkyrkagatan hette förr Stora Badstugatan från Södermalmstorg till Ragvaldsgatan, fortsättningen Besvärgsgatan till Ansgariigatan och Hornstullsgatan till Liljeholmsviken.

Nr 1 Brännkyrkagatan, nr 4 Södermalmstorg. Huset hade 1760, då det påbyggdes av notarien Eklund, samma fönsterindelning som nu. Det hade året förut brunnit.

Nr 3 Brännkyrkagatan uppfördes 1760 av assessorn Åke Henrik Freser i fyra våningar med samma port- och fönsteranordning och med brutet tak som nu. De båda sammanhängande flyglarna, kryssvalven i portgångarna och inkörsportens sandstensomfattning med droppar vid sidorna torde vara samtida. 1753 var presidenten friherre Erland Broman tomtägare.

Nr 5 Brännkyrkagatan. 1775 anhöll köpmannen J. M. Edberg att få uppföra ett hus i tre våningar och med tre fönsteraxlar och två breda portar. Ombyggnad med ändrad port- och fönsterindelning samt påbyggnad av en våning skedde 1882. Kryssvalven i bottenvåningens butik, förut

inkörsport, härstamma från den första byggnadstiden. I de antagligen lika gamla flyglarna finnas även valvbågar, kryssvalv och grova gångjärnshakar.

Nr 7 Brännkyrkagatan. På gården är ett stall med tunn- välvtt tak och ett magasin med tunn- och kryssvalv. De nedre delarna av dessa ålderdomliga hus härstamma delvis från 1757, då bryggaren Konrad Kahlbrecht begärde tillstånd att uppföra ett gårdshus, sammanhängande med stall- och brygghus, som funnos förut.

Nr 13 Brännkyrkagatan, nr 4 Ragvaldsgatan. 1737 anhöll kungl. maj:ts hovtrumpetare Petter Wisingh att få bygga ett stenhus i tre våningar i Besvärbacken, det ännu kvarstående huset. År 1760 erhöll bagaren Andreas Otto tillstånd att företaga förändringar i huset vid Ragvaldsgatan, vilket då hade två våningar. Husen äro senare påbyggda. Även gårdshusen vittna om en ansenlig ålder. Senare ägare: 1791 brukspatronen H. Wohlgenau, 1818 sockerbruksidekaren M. Smålander, 1832 sejlaråldermannen K. G. Probst, 1851 apotekaren V. A. Freundt.

Nr 15 Brännkyrkagatan (nr 32 Hornsgatan, nr 7 Maria Trappgränd). Tobaksfabrikören Hans Apelgren erhöll 1784 tillstånd att uppföra huset i Besvärbacken. Ritningen visar ovan den höga källarvåningen med gluggar två våningar och brutet tak. 1762 var byggningsbokhållaren, sedermera assistenten Johan Widman ägare och företog en nybyggnad vid Besvärgatan.

Andra ägare: repslagaren E. F. Nyman 1737, bagaren E. Nyman Fredriksson 1760, kungl. sekreteraren P. Fredriksson och direktören P. G. Fast 1793, köpmannen T. A. Aspelin 1809, firman Brinck, Hafström och komp. 1860.

Nr 19 Brännkyrkagatan. Se nr 36 Hornsgatan!

Nr 23 Brännkyrkagatan, nr 16 Bellmansgatan. Handelsmannen Arvid Hasselquist erhöll 1760 tillstånd att uppföra ett stenhus vid Breda gränd och Besvärgatan i två våningar och med 5 fönsteraxlar och 1765 att här bygga ett envåningsstenhus med 5 fönsteraxlar. 1791 anhöll kramhand-

laren Johan Petter Lindvall att få om-, till- och nybygga gathusen.

Nr 27 Brännkyrkagatan. Se nr 48 Hornsgatan!

Nr 33 Brännkyrkagatan, nr 10 Blecktornsgränd hade 1843 ungefär samma utseende som nu. Det ägdes då av viktualiehandlaren J. Öberg, 1766 av handlanden O. Falk, 1794 av änkefru M. C. Ekerman, 1810 av stolmakarmästaren M. Falkberg, 1823 av sidenfabrikören A. Berger.

Nr 63 Brännkyrkagatan. Se nr 74 Hornsgatan!

Nr 67 Brännkyrkagatan. Se nr 80 Hornsgatan!

Nr 79 och 81 Brännkyrkagatan. Se nr 92 Hornsgatan!

Nr 107 och 109 Brännkyrkagatan (f. d. nr 4 Hornstullsgatan). 1838 fanns stenhuset såsom nu med ett fönster på gaveln och ingång till salubod från gatan. Då anhöll bomullsfabrikören J. P. Levin att få företaga en tillbyggnad i öster samt uppföra ett skjul i fortsättningen med inkörspport mellan stenhuset och detta, vilket sedan ersatts med ett trähus. 1726 var sillpackaren J. Sander ägare, 1758 skoflickaren N. Öberg, 1770 timmermannen A. Zetterberg, 1815 övergevaldigern J. M. Titz.

Nr 113 och 115 Brännkyrkagatan (f. d. nr 1 Hornstullsgatan). Åkaren Johan Friberg erhöll 1776 tillstånd att här uppföra ett mindre envåningsstenhus med två fönster och ingång mellan dem och följande år att bygga ett tvåvåningshus med tre fönsteraxlar, vilket torde vara det på gården befintliga, i senare tid tillbyggda. 1810 anhöll kronoinspektoren vid Ladugårdslands kronobränneri Nik. Lönnberg att här få verkställa reparationer. Det uppgives, att en krog, »Mor på tunnan», varit belägen här. Ägare: 1757 hökaren J. Berg, 1762 hökaren Anders Wittenberg, vilken begärde tillstånd att bygga.

Nr 2 Brännkyrkagatan. »Repslagaren på Kungsholmen Gottfrid Marlo» erhöll 1741 tillstånd att här uppföra ett stenhus i två våningar med två ingångar. Den östra förstugan är försedd med kryssvalv. Portklappen utgöres av en bakåtböjd människofigur. Huset har senare på- och

tillbyggt. Egendomen nämnes 1612 »Badstugugården på Södermalm».

Ägare: 1612 Anders Larssons änka, s. å. sonen Lars Andersson, s. å. dennes svåger Reinholt Böckman, 1617 den senares svåger räntmästaren Märten Wewitzer, adlad Rosenstierna, gift med Beata Böckman, 1618 borgmästaren Olof Andersson, 1628 dennes änka, Maria Nilsson, hennes barn och styvbarn, s. å. hennes »svåger och systeman» bryggaren Jakob Feijff, som här utövade sitt yrke och 1647 sålde egendomen till friherre Louis De Geer, 1652 dennes arvingar.

Det bebyggda området köpte drottning Kristina och gav 1652 grevinnan Ebba Brahe i julklapp. Efter grevinnans död 1674 ärvdes det av hennes son riksrådet greve Pontus Fredrik De la Gardie, övergick sedan genom köp 1682 till överste marskalken greve Johan Gabriel Stenbock och strax efteråt till fältmarskalken greve Otto Vilhelm von Königs-marck. Efter dennes död 1688 ärvdes det av hans syster Beata Elisabet, gift med nämnde P. F. De la Gardie. Då denne 1692 avled, blev hans änka åter områdets och husets ägarinna till sin död 1724, då egendomen ärvdes av dotterdottern Hedvig Kristina Stenbock, som var gift med riksrådet greve Arvid Posse, vilken dog 1754, varefter den innehades av hans arvingar. Senare ägare: 1760 (tomt 1) köpmannen A. H. Gemnich, 1769 denne och övriga intressenter i det Lohiska sockerbruket; (tomt 1 och 2) 1795 brukspatronen J. Gödecke.

Nr 8 Brännkyrkagatan, nr 1 Ragvaldsgatan, nr 11 Söder Mälarstrand. 1713 erhöll kommissarien Karl Henrik Wattrang tillstånd att bygga ett stenhus i tre våningar med såsom nu fyra fönsteraxlar och trappa åt sjösidan. 1759 företog färgaren P. Ek reparationer och 1788 uppförde färgaren Olof Berg tre sammanhängande hus vid Ragvaldsgatan, det norra med fyra våningar och fem fönsteraxlar, det mellersta med motsvarande tre och sju och det södra med tre och fem eller såsom nu med tillsamman sjutton fönsteraxlar. Senare hava husen förändrats genom på- och tillbyggnader.

Nr 10 Brännkyrkagatan, nr 1 Badstugatan. 1739 erhöi sockerbruksmästaren H. P. Berkenkamp tillstånd att uppföra hörnhuset i två våningar och 1781 köpmannen J. Winstedt att tillbygga huset, som fick tre våningar i hörnet, två våningar längre upp och en våning längst upp i backen. Senare om-, på- och tillbyggnader hava företagits. Ägare var 1724 bagaren J. Kossonoffsky, 1737 sockerbruksmästaren H. P. Berkenkamp, 1767 fabrikören G. Stephani, 1793 färgaren H. Holm, 1836 färgaren J. Wanselin.

Nr 14 A och B Brännkyrkagatan, nr 6 Maria Trappgränd, nr 1 Tavastgatan. 1759 anhöll handelsmannen och bryggaren Petter Kristiansson Hansson att här få bygga ett stenhus med tre våningar och högre upp i backen med två våningar.

Efter den svåra brand, som den 19 juli nämnda år hemsökte Maria kyrka och angränsande trakt, skonades de i detta kvarter, Höga loftet, belägna husen. Här hölls sedan gudstjänst och bereddes bostäder åt prästerna, varför byggnadskomplexet än i dag kallas Prästgården. Se Palats och kåkar, första samlingen, sid. 61 och 157! Andra ägare: 1722 skoflickaren M. Strengberg, 1731 kocken N. Toppel, 1745 skomakaren K. Möller, 1749 skräddargesällen A. Berggren, 1779 sidenfabrikören C. Jung, 1783 sjökaptenen M. Forsberg, 1817 fabrikören A. M. Talén.

Nr 16 Brännkyrkagatan, nr 5 Bellmansgatan, nr 3 Tavastgatan. 1762 företog postdragaren Johan Medelplan, ägare sedan 1751, här en nybyggnad. 1832 anhöll köpmannen Th. A. Aspelin att på en trädgårdstomt i hörnet av Maria Brunnsgränd och Besvärsbacken få uppföra en fabriksbyggnad av sten att begagnas till malning av snus. 1864 och 1866 företog snickarmästaren S. E. Låstbom ändringar, och 1885 förändrades fasaden vid Brännkyrkagatan av kanslirådet E. J. Kolmodin.

Nr 18 Brännkyrkagatan, nr 14 Bellmansgatan. Tunnbindaren Lars Westerling erhöi 1755 tillstånd att bygga ett tvåvåningshus av sten med fyra fönsteraxlar och ingång

från gaveln. Huset är möjligen något av de här kvarstående, ehuru senare förändrat.

Nr 20 Brännkyrkagatan. 1767 var stenhuggarmästaren Johan Pettersson Blom »sinnat att uppbygga av sten uppå sin brända tomt ett två våningars stenhus» med port på mitten och rusticerad omfattning såsom nu. De prydliga träportarna härstamma möjligen från den tiden, likaså de kvarsittande fönsterluckhakarna och fönsterbeslagen i bottenvåningen. Huset har senare tillbyggt.

Nr 22 Brännkyrkagatan uppfördes efter 1759 givet tillstånd i två våningar och med 3 fönster i bredd och ingång i väster av vaktmästaren vid »generaltullarrendesuset» (societeten) Rönnerberg och har bevarat sitt utseende.

Nr 24 Brännkyrkagatan, nr 2 Ugglegränd. Sjökaptenen Joakim P. Wiborg erhöll 1765 tillstånd att här uppföra ett envåningsstenhus med två ingångar bredvid varandra på husets mitt och ett fönster på vardera sidan av dem. De små fönstren i bottenvåningen äro försedda med gamla beslag och hakar.

Nr 32 Brännkyrkagatan, nr 17 Tavastgatan. 1762 anhöll skräddaren M. Beckström att här få bygga antagligen hörnhuset vid Besvärsgatan, och 1779 begärde fabrikören Jonas Wingstedt att få tillbygga hörnhuset å ömse sidor i två våningar, såsom husen nu hava.

Nr 66 Brännkyrkagatan. Traktören P. Nystedt anhöll 1822 att här få uppföra ett två våningars stenhus med nuvarande fönsterindelning och ingång på mitten, antagligen såsom nu från gårdssidan. Det kvarstående huset har endast en våning.

Nr 68 och 70 Brännkyrkagatan. Packhuskarlen (järnbäraren) Andreas Ström anhöll 1765 att här få bygga ett tvåvåningshus med tre fönsteraxlar och inkörsport i öster. Det nuvarande huset, som uppkommit genom tillbyggnad, har sex fönster i bredd och liksom det förra brutet tegeltak. Portomfattningen är av trä, och dess kälade överstycke vilar på konsoler.

1853 ägdes huset av fabrikören E. Unge. Det härmed sammanhängande nr 70, vilket har en enklare portomfattning, fick sedan 1888 samma ägare, fru S. V. Unge. I den kringbyggda gården äro alla husen försedda med brutna tegeltak och kupor.

Nr 72 Brännkyrkagatan (Hargränd). 1862 reparerades huset av K. A. T. Holmgren. 1762 anhöll N. Holm, buldånvävaresäll, att här få bygga.

Nr 74 Brännkyrkagatan (Hargränd). 1865 företog handlanden F. O. Holmgren på- och tillbyggnad.

Nr 102 Brännkyrkagatan. Se nr 5 Ansgariigatan!

Nr 104—112 Brännkyrkagatan. 1801 erhöll slaktaren Johan Sallander tillstånd att uppföra ett större envåningshus samt såsom flyglar vagnshus, stall, vedbodas, körlider m. m. Ritningen visar för övrigt en stor gård med trädgård i mitten. Några av dessa hus torde kvarstå.

Nr 116 Brännkyrkagatan. År 1815, då polisgevaldigern A. G. Engström anhöll att få göra förändringar i huset, hade det såsom nu två våningar, brutet tak och nuvarande fönsterindelning. Andra ägare: 1761 vävaren E. Hjulström, 1773 köpmannen A. M. Manström, 1777 fabrikören K. M. Schönmejer, 1836 änkefru F. R. Schagerström.

* * *

Nr 10 Danviksgatan. Liljeholmens stearinljusfabrik. En nybyggnad av sten i två våningar och med 5 fönstermittlar och yttertrappa å husets mitt uppfördes 1757 av kammarherre Karl Broman, som här beredde sig en s. k. malmgård. Den nuvarande huvudbyggnaden överensstämmer ganska väl med ritningen av 1770, vilken framställer huset i två våningar, med brutet tak, tolv fönster i bredd, frontespis med ett fönster samt licener, vilka nedtill äro rusticerade liksom omgivningen av huvudingången. Över denna läses: »Lars Johan Hierta, fabriken grundläggare, bodde här 1842